

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 17, BEOGRAD, UTORAK, 17. APRIL 2007.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; Foto: Aleksandar Opačić; E-mail: beton@danas.co.yu, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 1. maja

## MIXER

Piše: Bojan Tončić

### PESNIČKA KAMA - SLUŠKINJA TEOLOGIJE

Poete i Srbija nakon presude Međunarodnog suda pravde i godišnjice početka opsade Sarajeva

*Kada prođu zime i dođe lijepi maj/Djevojke su ljepše, ljubavi im  
daj/ Proljeće i mladost ispuniće tad/Sarajevo moje, jedini moj grad.*

Tako je pevao Kemal Monteno i svi smo mu verovali, zamišljajući to opevano Sarajevo otprilike kao da je onde, kod Begove džamije, centar sveta, verujući da je Valter definitivno ubio fašizam.

Verovali su mu i Sarajke Suada Dilberović i Olga Sučić koje su na anti-ratnim demonstracijama 5. aprila 1992. s nekog balkona hotela Holiday in ubili pripadnici Srpske demokratske stranke, da se ne lažemo - desperadosi Radovana Karadžića. Možda i on sam, bio je tamo, a sada nije u blizini da demantuje. Suštinski svakako jeste, rečju uglavnom, a možda i koječim još, budući da njegov prijatelj i gost Edička Limonov nije bio gadjljiv na rafale iz teškog mitraljeza koje je stručno upućivao na izmrcvareno Sarajevo. Sva sreća da je rečit (Limonov), te je vlastito zverstvo uspeo da nazove performansom, ili tek simboličnim činom. U pravu je, taj će simbolični čin unekoliko obeležiti sumanuto pesničko bratstvo po oružju, misije UKS - kju - kluks poeta (sintagma Miodraga Stanisavljevića) i svekolikih protuva koje se i dalje ukazuju na mestima zločina, ili u njihovoj neposrednoj blizini. Posvećeni ideji, ne želeći da znaju šta su učinili, štaviše verujući da je, eto, više od hiljadu mrtve dece u Sarajevu kapitalna dobit.

Jedan je dečiji pesnik, eto, obeležio sudbinu tolike dece; Radovan Karadžić je prekinuo njihove živote a da ona, verovatno, nisu ni pročitale njegove kupusare.

*- Ovo nas gađaju književnici. Ovo nas gađaju/Srpski bardi. Dojadio im da barduju/Pa stali da nas bombarduju* - nema dilemu pesnik opsednutog Sarajeva Marko Vešović u zbirci *Poljska konjica* (Planjah, Tešanj, 2002) koju posvećuje Mireli Pločić, drugarici svoje kćerke Ivane koja je ubijena u opsadi Sarajeva.

#### APRIL U BEOGRADU

Srbija danas, prošlo je punih petnaest godina - ostao je, recimo to najpre, bol ljudi koji su duboko patili zbog toga što im ubijaju prijatelje i u njihovo se ime rugaju tekovinama civilizacije. Od njihovog novca. Ostala su sećanja na vazdušni most, konvoje s paketima koji su ostali svedočanstvo, radio-amateri, posetu kroz tunel. Dokazi da nisu svi izgubili ljudskost.

Godišnjicu početka agresije Srbije na Bosnu i Hercegovinu, međutim, ovde su obeležile tek nevladine organizacije koje su ionako sve vreme rata bile protiv anticivilizacijskog nasrtaja Srbije na Sarajevo i Bosnu i u vreme kada su ratni doboši imali poetičnu logistiku od koje se ledi krv u žilama.

*- Pravo zboriti, dječji pjesnik sa Durmitora/Ništa novo nije mogao izmisliti:/Ovde se stoput dešavalo: usrećitelji čovječanstva/Vazda su voljeli, potocima krv ljudsku prosipati./I nije prvi put kama postala sluškinjom teologije!* - zapisaće Marko Vešović pod svećom i granatama.

Uprkos svemu, posle petnaest godina, baš kao i onog nesrećnog aprila 1992, od Srbije se, nekako, očekivalo više.

Zašto se ne podsetiti produžetka poezije nasilnim sredstvima: u Sarajevu je poginulo 11.000 ljudi, od toga 1.601 dete. Sarajevska je opsada s 1.425 dana najduža u istoriji modernog ratovanja. U toku opsade prosečno je 329 granata dnevno padalo na Sarajevo. Rekord od 3.777 ispaljenih granata zabeležen je 22. jula 1993. Iz-

uzev ljudskih žrtava, najveću štetu su pretrpeli civilni, kulturni i verski objekti. Sve je to bilo plaćeno novcem srbijanskih poreskih obveznika koji su većinski pristali da finansiraju i na svaki drugi način podstiču ubijanje, silovanje, zlostavljanje, rušenje, proterivanje. Granate ispaljene na bolnice, obdaništa, bogomolje, kuće, stanove, groblja. Nije bilo vode, hleba, struje, ranjeni i bolesni su evakuisani kroz tunel ispod aerodroma Butmir.

Kako to poetizovano zvuči, aprila u Beogradu.

*- Tisuću maraka košta sahrana. Jebote/ Kad ti neko danas umre ili pogine - / Zavije te u crno! Dani nam, u opsadi, hodaju ukrug; šetači u zatvorskom dvorištu* - piše Vešović.

A gde su neki od krivaca?

- Osnovano se sumnja da vlasti u Srbiji kriju petoricu od šestorice optuženih koji beže od Haškog tribunala. Od te petorice četvorica su optužena za ratne zločine u Bosni. Osim Ratka Mladića, to su Radovan Karadžić, Stojan Župljanin i Zdravko Tolimir - navodi se u saopštenju organizacije Inicijativa mladih za ljudska prava.

#### BLAŽENI MIR NEČISTE SAVESTI

Godišnjica početka sarajevskog pakla došla je neposredno posle justifikovanja još jedne sramote Srbije, presude Međunarodnog



Lanjski snegovi saosećanja i pravde

suda pravde u Hagu da ovaj pojavni oblik života i države nije kriv za genocid u Bosni i Hercegovini. Taj se sramni akt bahato slavi, saopštavajući svetu da se tek pritajilo neštedimice podjarmljivo i finansirano zlo. Miloševićeva Srbija slavi zločince iz komšiluka, veleposlanik i uspešni državni fiškal (presuda je konačna) Radoslav Stojanović pravi žurku, a beogradski dnevnik donose udarne

### „OVO NAS GAĐAJU KNJIŽEVNICI. OVO NAS GAĐAJU SRPSKI BARDI. DOJADILIM DA BARDUJU PA STALI DA NAS BOMBARDUJU“

naslove kojima je zajednički imenitelj „Srbija nije kriva“; ukratko, Beograd i unutrašnjost vesele se što su formalno-pravno sačuvali savest i budelare. Stid i poniženje osećanja su koja ima tek mali broj građana. Oni su, ionako, u Srbiji davno proglašeni izdajcima i špijunima, te je njihov angažman ovde incident.

Dočeka državnih advokata pred Skupštinom grada nije bilo, mora biti da je zakazao neko iz protokola.

#### MIXER

Bojan Tončić: Pesnička kama - sluškinja teologije

#### CEMENT

Nemanja Mitrović: Daleko je Parnas

#### ARMATURA

Željko Bodrožić: Priča iz sudnice

#### ŠTRAFTA

Saša Čirić: Obzorja nauke, istine i slobode

#### VREME SMRTI I RAZONODE

Tomislav Marković: Sveta vodica vodica

Daleko je Sunce od veš mašine

#### BULEVAR ZVEZDA

RISTIĆ, Ljubiša

#### BLOK BR. V

Kosmoplovci: Strip

Bol oseća svaki čovek koji je razgovarao s majkama iz Srebrenice, s mladićem koji na televiziji gleda samrtni ropac svoga oca koga ubijaju Škorpion i Trnovu, s ljudima koji su čudom preživeli granatiranje korzoa u Tuzli, taksistom u Sarajevu koji kaže da je video raskomadane ljude.

Rečenica iz anticivilizacijske presude Međunarodnog krivičnog suda u Hagu da je „Srbija mogla da spreči genocid“ danas u Beogradu samo služi za besramnu sprdnju. Reagovali su predsednik Srbije Boris Tadić i Goran Svilanović, ograničivši se na „genocid u Srebrenici“, zahtevajući (Tadić) nekakvu skupštinsku deklaraciju koju bi trebalo da donesu, valjda najbrojniji radikali, i saradnju s Haškim tri-

bunalom. U istom je tonu govorio i Svilanović na konferenciji, čudne li slučajnosti, o migracijama u jugoistočnoj Evropi.

Suština atmosfere u Srbiji je veselje, ili blaženi mir nečiste savesti: evo, imamo čagu, nismo krivi ni za šta, presuđeno je.

A za šta to nismo krivi?

Za to što je zlikovačka organizacija iz državnog vrha Srbije, uz neviđenu bestijalnost, pogubila i bez najbližih i bez budućno-

sti, ostavila nekoliko stotina hiljada ljudi. Za to što smo svojim novcem finansirali zlikovačke formacije, opremali ih, davali im plate i penzije. Pa, zar nije i sam Vojislav Koštunica rekao da je tek 2001. Ratka Mladića „skinuo s hrane“.

Ključni je argument, čak i pripadnika, uslovno rečeno, opozicione Srbije – „ja nikoga nisam ubio/la“, glasao/la sam protiv Miloševića, ne želim da moje dete plaća tuđe dugove“. I tu dolazimo do najvažnijeg momenta – amoralnosti. Do odsustva odgovornosti, barem komadića, za nešto što je uradila država u kojoj živimo. Snimci zverstava Škorpiona – državne formacije pod komandom Državne bezbednosti Srbije – u Trnovu kod Srebrenice tek su naoko probudili savest građana Srbije, vrte se video snimak, istraživanja javnog mnjenja kazuju da je malo smanjen broj potencijalnih jataka Ratka Mladića. Neko je, potpisnik ovih redova poznaje takve primere, iskreno rekao „žao mi je, stvarno nisam znao“. Presuđeno im je (Škorpionima) prošle nedelje, neki su počašćeni kaznom ispod maksimalne, jedan je oslobođen. Šta reći mladiću koji je svog oca posle dvanaest godina video kako izdiše?

I kako to „nisam znao“, ko je trebalo da zna, zar si razmišljao Društvom dnevnikom RTS? Odgovor je da je tada „bilo takvo vreme“. Da, bilo je normalno da u svakoj pošti bude plakat s pozivom za potencijalne dobrovoljce nekakvih „Belih orlova“, formacija Vojisla-

va Šešelja koje je opremala država; da belosvetski kriminalac Željko Ražnatović Arkan formira državnu formaciju Srpsku dobrovoljačku gardu koja je krvlju opisala ratni krug u bivšoj Jugoslaviji, i da državni posao bude hapšenje izbeglica, mimo svih međunarodnih konvencija, a potom njihovo slanje Arkanu na zlostavljanje, da četkicom za zube čiste WC, na „obuku“ i – u smrt.

#### KAKO NAS TO NIJE STID

Šta je to, zaboga, priznala Biljana Plavšić u Međunarodnom sudu za ratne zločine, za šta je osuđen general Krstić – na 40 godina zatvora – ko je četiri godine ubijao Sarajevo o trošku budžeta Srbije, ako već nećemo da pokažemo elementarnu ljudskost, pa da nam bude pomalo žao što neko nije imao struju, vodu, hleb, a sanjao je i kafu i cigarete, sećao se nekog prošlog života pod granatama koje smo plaćali.

A nismo znali da neki ludaci prolaze ispod butmirskog aerodroma da vide prijatelje u Sarajevu, nismo znali kako Sarajlijci gladuju i pale parket da se zagreju. Evo, dobili ste satisfakciju, ništa se od toga nije dogodilo, ništa vi niste plaćali i podržavali, idemo u Evropu, ona hrli nama u zagrljaj. Kome, gospodo iz Međunarodnog suda pravde, pričate o vašem selektivnom, lociranom genocidu, kao – niko ih nije video da se dogovaraju, nedostatak dokaza, svaka čast. Nisu vaš posao denacifikacija i lustracija. Pričate

građaninu Srbije koji je bio u Hrvatskoj, Bosni, na Kosovu, dobrovoljno ili prisilno, kakogod, da ubija, siluje, pljačka, ruši, proganja, zlostavlja, mrcvari (i nije tako siromašan naš jezik). U celoj priči najstrašniji je bio piličarski pokušaj državnog pravnog tima Srbije koji je Sudu ispostavio i neoborivi argument: ne možemo da odgovaramo, nismo bili država članica Ujedinjenih nacija. OK, mogli smo da koljemo, a nismo to pravo čak ni potpuno iskoristili. „Nisu uredno pozvani“, pogrešno popunjena opšta uplatnica, čekajte, tu su „vansudska poravnjanja“, neka, recimo, merkantilna pšenica za krv, može li kompenzacija, oni su ionako mrtvi, a mi možemo da se dogovorimo. Jest', nismo sprečili, ali sada možemo da se nagodimo, tada nismo bili u UN. Razumite, siromašni smo, nismo bili kad smo plaćali bitange, ali stvari su se izmenile.

Napokon, nešto će dobiti i porodice Azmira Spahića (17), Safeta Fejića (17), Sadika Salkića (36), Smaila Ibrahimovića (35) Jusa Delića (16) i Dina Salihovića (20) – godine starosti u trenutku smrti.

Koga nije stid, nek' uživa, recimo, u poeziji.

– Kad je srpski snajperist mojoj prijateljici ustrijelio dijete u narmaku/Prestala sam u Boga vjerovati. Nema te, Bože/rekla sam, prekriven si za sva vremena/i tačka. Jer, Bog što pušta da djecu, majkama/ u naručju, ubijaju onako, ni zbog čega, naprosto iz zabave, takav Bog meni ne treba/A drugi – kako god hoće. (Marko Vešović) ■

## CEMENT

Piše: Nemanja Mitrović

### DALEKO JE PARNAS

Mileta Prodanović, *Kolekcija*, Stubovi kulture, Beograd 2006.

Sa tekstovima Milete Prodanovića, prvi put sam se susreo 1996. godine u rubrici *Ploče koje nisu na prodaju*, u kojoj je album komentarisao još jedan pisac njegove generacije – Nenad Prokić. U tekstu *Plaža u svemiru*, Prokić objašnjava zašto je album *On The Beach* Nila Janga, zajedno sa (meta)porukom posvete, tako značajan za njega i zaključuje kako mu je ovaj album pomogao da formuliše osnovno načelo kojim se rukovodi u umetnosti: kada uzmemo nešto tuđe i to smestimo u svoje koordinate, to postaje zaista naše, jer više ne funkcioniše na isti način. Nije to nikakva nova ideja, ali Prokić je uspeo da je vešto poveže sa intimnim doživljajem albuma Nila Janga. Za razliku od njega, Prodanović nije uspeo da me ubedi zbog čega voli *Dr Feelgood*, niti zbog čega ova grupa ima osobeno mesto u njegovom poetičkom koordinatnom sistemu. To me je navelo da sa neophodnom predostrožnošću pristupim čitanju teksta ovog pisca.

Roman *Kolekcija* Milete Prodanovića me je podsetio na to kako prvi susret sa nečijim tekstom ponekad trajno može odrediti registar našeg čitanja. Iako sam se trudio da zaboravim tu epizodu sa *Dr Feelgoodom*, moram da priznam kako u Prodanovićevom slučaju, protekla decenija nije donela nikakvu promenu. Naime, *Kolekcija* pokazuje iste one simptome koji su mi i pre desetak godina padali u oči.

Ne mogu napisati kako je početak ovog romana fenomenalan, ali on može da zaintrigira čitaoca. Radnja se odvija u dve vremenske ravni, jedna je smeštena u prošlost, u rimsko doba, druga je neka vrsta krimi priče u sadašnjosti. Naravno, preko dva glavna lika, Oseusa i Stele, kao i uz pomoć Oseusove kolekcije posuda i Stelinog kompjuterskog programa, dve ravni će se u izvesnom trenutku spojiti.

Tihomir Brajović (NIN, 14.7.2006.) ističe „stilsku brižljivost i lepu rekonstrukciju svetova prošlosti“, dok Slobodan Vladušić (Politika, 21.10.2006) smatra da „najveći kvalitet ovog romana nije u fabuli, već u pažljivo negovanom stilu“. Ali, ukoliko retoriku „lepe rekonstrukcije svetova prošlosti“ npr. zaveru protiv Kira (*Kolekcija*, str. 106–110), uporedimo sa poglavljima o istoriji starog Rima iz srednjoškolskog udžbenika naići ćemo na zapanjujuću sličnost. Što se tiče operativca DB-a, Zaka, Stelinog doma i života u Londonu (*Kolekcija*, str. 45–48) Prodanović je do svog „negovanog stila“ očito došao ugledajući se na roto-romane o Nindi, Hejziju ili na one o Lunu Kralju Ponoći.

Vladušić ide još dalje i tvrdi kako nas „pišćeva težnja za prozrim i živopisnim“ vodi ka književnom pravcu koji se zove Parnas. „Karakteristike: sklonost ka deskripciji, ka prikazivanju vidljivog i dekorativnog, afektivna uzdržanost, insistiranje na savršenstvu oblika.“ Da li su ovo zaista odlike Prodanovićevog romana?

Na ovo pitanje možemo pronaći odgovor ukoliko se fokusiramo na tri priče (o Oseusu, Zaku i Stele) koje bi trebalo da se na kraju sklope u jedinstvo zvano *Kolekcija*. Prodanović se iscrpljuje u klišeiziranim dekoracijama i deskripcijama, ali „savršenstvo oblika“ može biti osnovna karakteristika tri narativna toka *Kolekcije* jedino ako se pod njim podrazumeva stereotipnost, odnosno shematičnost, koja vodi u žanrovsku papazjaniju. Povrh svega, šavovi su jasno vidljivi i predstavljaju upadljiva mesta mehaničkog kalemljenja potpuno različitih stvari. Na kraju dobijamo skup tako raznorodnih elemenata (istorijski roman, špijunaža i zločini DB-a, SF i putovanje kroz vreme, krimičarenje, rat na prostoru bivše SFRJ, itd.) od kojih svaki vuče na svoju stranu tako da autor ima pred sobom sizifovski zadatak da sve konce poveže u smislenu celinu.

Kraj romana najbolje pokazuje koliko je u tome uspeo. Radnja dostiže vrhunac prilikom spajanja razdvojenih vremenskih tokova, u sceni oralnog seksa, kada Oseus u liku Stele prepoznaje svoju davno izgubljenu ljubav, dok ona identifikuje Oseusa kao svog polubrata u koga je bila incestuozno zaljubljena. Nadao sam se da će Prodanović uneti malo ironije tako što će se ispostaviti da je Oseusov otac u stvari Blejk Karington, ali to se nažalost nije desilo.

Naši kritičari smatraju da erudicija pisca i ogromna građa koja stoji iza *Kolekcije* predstavljaju

## BETONJERKA POLUMESECA

**Naš takmičar se u kvizu dobro držao sve do kraja. Tada je izvukao kosovsko pitanje.**

Goran Dokna



Jastrebac – Parnas u jednom pravcu

bitne vrline ovog romana. Krenimo korak dalje i upitajmo se: koja je njihova funkcija? Da li čine *Kolekciju* dobrim romanom? Odgovor je vrlo jednostavan: ne služe (skoro) ničemu, a *Kolekciju* ni enciklopedijsko obrazovanje autora ne bi moglo učiniti boljim delom.

Zašto? Kako bih odgovorio na ovo pitanje poslužiću se izjavom Tonija Kukoča iz perioda kada je igrao za Jugoplastiku: „Da bi postali dobar košarkaš potrebno je 10 % talenta i 90 % rada. Ova rečenica je često pogrešno tumačena u smislu da Kukoč forsira rad, rad i samo rad. On, u stvari, želi da ukaže kako su obe komponente važne – rad ne može bez talenta i obrnuto.

Smatram da talenat predstavlja sposobnost za (ironijski) dijalog sa prošlošću umetnosti i društva, za njeno kritičko preispitivanje i, u isto vreme, sposobnost transformacije tog materijala u neku novu celinu. Transformativna moć literature sastoji se u tome da se iskustvo stvarnosti, koje nam dolazi kroz jezik, u tom istom jeziku preobražava i postaje nešto drugo. To nije slučaj sa *Kolekcijom*. Ne sporim da su obrazovanje, rad i pregalaštvo u poslednjem delu Milete Prodanovića jasno vidljivi, ali od talenta, od *umetnosti transformacije* nema ni traga ni glasa ■

→→→→ Pišite za Beton

O KNJIGAMA, UMETNOSTI, SVOJIM SREDINAMA, POLITICI, DRUŠTVU...

→→→→→→→→ Pišite vs. Betona

• najbolji tekstovi na [www.elektrobeton.net](http://www.elektrobeton.net)

• dobri u štampu

# ARMATURA

Piše: Željko Bodrožić

## PRIČE IZ SUDNICE

O fašistima i njihovim pomagačima

U ime naroda, Opštinski sud u Kikindi donosi presudu da je Željko Bodrožić iz Kikinde, novinar i urednik „Kikindskih“, od oca Slobodana i majke Perse, otac troje maloletne dece... kriv jer je u tekstu „Reč ima fašista“, objavljenom u *Kikindskim* 3. oktobra 2003. godine, oklevetao i uvredio tužitelja Jovana Pejina, historičara i publicistu iz Beograda, rođenog u Kikindi, nazvavši ga „fašistom“ i „idiotom“. Sud je u parničnom postupku odlučio da *Kikindske* i Bodrožić imaju platiti Pejinu 120 hiljada dinara „na ime nematerijalne štete za pretrpljene duševne boli usled povrede časti, ugleda i dostojanstva“.

Tako, između ostalog, glasi jedna od mojih ko zna koliko osuđujućih presuda u kikindskom sudu zbog dela klevete i uvrede mojih „časnih i uglednih“ sugrađana. A ovaj slučaj ću malo prepričati, jer je paradigmatičan i pokazuje kako u našoj Srbiji ni fašistu ne možeš nazvati pravim imenom, a da ne budeš kažnjen. „Pa, crni Bodrožiću, što baš ti to moraš da napišeš da je on fašista? Zar ti nije dosta kazni?“, pitala me je pre prvog ročišta predsednica kikindskog suda. Njenoj kolegici koja je vodila postupak pokušao sam to da objasnim, ali džaba! I Okružni sud se složio sa kikindskim i onda mi je zbog izrečene kazne nekoliko meseci obustavljan veći deo plate. Sada je slučaj pred Sudom u Strazburu pa se nadam da će evropske sudije razumeti zašto sam za historičara Pejina napisao da je fašista. I idiot, naravno.

E, taj Pejin je krajem osamdesetih i početkom devedesetih redovno objavljivao svoje istoriografske radove, ali i stavove o aktuelnim političkim pitanjima, u lokalnom nedeljniku *Komuna*, koji je uređivao Rajko Rajo Popović, tada i predsednik Skupštine opštine Kikinda i direktor i urednik jedinih novina i jedinog radija u gradu. (Kasnije je Rajo postao poznat i po silnim tužbama protiv *Kikindskih*, a po onom Šešeljovom Zakonu o informisanju). Iz broja u broj moj „časni i ugledni“ tužitelj nazivao je sve koji su u Kikindi bili protiv Miloševića „vojvođanskim ustašama“ ili „mentalno retardiranim ništarijama“, tokom građanskih protesta objašnjavao je kako demonstranti „riču“, a povrh svega imaju i „epileptičan mozak“... Uz to je godinama objašnjavao koliko su zli Mađari i Hrvati, čak mu je Rajo štampao i knjigu „Mađarski revizionizam i hrvatski separatizam“. Poslednji put se kod Raje oglasio u oktobru 2000. godine, nekoliko dana pre pada Miloševića.

Za svojim mudrim i doslednim vođom nije dugo patio, jer je našao novog. Početkom 2001. godine imenovan je za direktora Istorijskog arhiva Srbije, a na predlog - pogadate - Demokratske stranke Srbije. Kako mu je novi vođa preuzeo politiku starog, tako je i on nastavio sa iznošenjem svojih političkih i istorijskih pogleda. Uz to je postao jedan od lidera Srpskog nacionalnog pokreta „Svetozar Miletić“, organizacije koja okuplja starije vojvođanske nacoše. Oni mlađi su u „Obrazu“.

Šansu da kaže šta mu je na duši Pejin je dobijao tih godina u *Svedoku*, *Politički ekspres* i sličnim štampanim stvarima, a vrhunac je bilo gostovanje krajem septembra 2003. godine u emisiji „Otkopčano“ TV Novi Sad. Tu se Pejin baš „raskopčao“ i lepo objasnio gledaocima vojvođanske javne televizije kako je Baranja pod hrvatskom okupacijom, kako su Slovaci, Rumuni i pre svih Mađari u Vojvodini kolonisti, odnosno da su u 10. veku došli zajedno na ove prostore, gde su Srbi tada već bili nastanjeni. Po Pejinu Hrvata uopšte i nema u Vojvodini, već su to sve Bunjevci, a vrhunac je bila izjava da su Mađari u većini i u suštini Sloveni, što je potkrepio tvrdnjom da Mađari upravo zbog toga imaju „tako lepa slovenska lica“.

I onda ja iste nedelje napišem da je Pejin fašista, da je Televizija Novi Sad najgora stanica, da je takav i urednik i voditelj sporne emisije... Reagovala je i grupa novosadskih univerzitetskih profesora i advokata i podnela krivičnu prijavu protiv Pejina. Tužilac naravno nije reagovao.

Na sudskom procesu u Kikindi, sudinica nije želela da prihvati silne Pejinove tekstove koje smo priložili. Nije želela ni da pogleda spornu emisiju. Onda smo joj predložili da u dokazni materijal uvrsti barem transkript emisije, a ona je pitala: „Šta je to transkript?“ Objasnili smo joj „šta je to“, ali bez rezultata, jer je i „to“ odbila. A nama je bilo jasno da smo izgubili.

Tužitelj je skrušeno govorio kako su se svi u njegovom okruženju potresli zbog tog teksta, kako je on istoričar od imena i kako je samo citirao mađarske kolege, pa ispada da i oni kanda tvrde isto da su Mađari, u stvari, Sloveni. Videlo se da i mladoj sudinici baš godi to objašnjenje o stvarnom poreklu Mađara.

Po presudi se da zaključiti da onom koji izgovara najstrašnije reči sud štiti čast, ugled i dostojanstvo, a kažnjen biva onaj koji ukazuje na opasne reči mržnje i podela.

Eto, tako je jedan fašista i idiot nagrađen, a ja kažnjen ■



Kolumnističko-sudijska flota

## ŠTRAFTA

Piše: Saša Ćirić

## OBZORJA NAUKE, ISTINE I SLOBODE

Parabola o elementarnoj žrtvi ili analitičar na prkosima

Korisno je čitati ljude sa kojima se ne slažete, naravno pod uslovom da se ima šta pročitati.

Eto g. Đorđe Vukadinović, profesor Filozofskog fakulteta, urednik „Nove srpske političke misli“ i kolumnista dnevnog lista „Politika“. Njegovi tekstovi pisani su stilski umešno i sa očiglednim analitičkim naporom. Njegova analitička pozicija nije utemeljena samo u želji da se bolje razumeju i prikladnije predoče potezi nikako-da-ode Vlade Vojislava Koštunice ili ideološke smernice i vrednosna orijentacija srpskih narodnjačkih stranaka. (U ovom smislu Vukadinović je portparol političkih konzervativaca u Srbiji.) U drugom, važnijem smislu, pozicije univerzitetskog radnika, periodičara, kolumniste i dežurnog medijskog RTVŠ analitičara, temelje se na osnovnim političkim vrednostima sa kojih se tumači stvarnost u Srbiji. U ovom, važnijem smislu, g. Vukadinović nije tek pasivni naučnik-tumač, ili samo trbuhozborac i drveni advokat stranaka za koje ga vežu nežne simpatije. U stvari, g. Vukadinović je master of puppets, moćnik iz senke koji na svetlost iznosi samo svoje nedužno lice. On hrabri svoje igrače da ne posustanu i ne predomisle se, prezrivo proziva političke vrdalame da se opredele i svrstaju na većinsku i pobedničku stranu, protivnike kaštiguje u opštem interesu. Ergo, Koštunica je Vukadinovićev pion, nipošto obratno. Koštunica može pokleknuti i izdati, Vukadinović nikada i nikako. Jer Koštunica je političar sa makar mrvom opskurne pragme, dok je Vukadinović idejnosac, kremen-kamen koji vazda tegli sudbinu države na svojim misaonim plećima.

● Zašto je ova analitička pozicija g. Vukadinovića važna? Najpre stoga što reprezentuje uzornu oksimoronsku simbiozu političkog angažmana i neutralne naučne analize. Ovaj Politikin kolumnista, nalik postarijoj ženi na tronošću u Delfima, zbori (dakako nešto jasnije) o ciljevima srpske politike, o interesima integrisanog društva i nesrećnim bednicima (slepim, zavedenim i/ili potplaćenim) koji kvare narodno jedinstvo (njemu su kudikamo milije sintagme „nacionalna osvešćenost“ ili „državna odgovornost“), pritom ostajući nezavisni mislilac čistih ruku. Njegova poslastica je Demokratska stranka. G. Vukadinović je ovde nalik drvenom štapu sa metalnom šipkom - gonič goveda. Ne veruje deesovcima ni kad patriotsko ruho nose. Osupne se kad im prepozna dvoiličnost i servilnost. Pun mu je kofer floskula o evro-atlanskoj integraciji i normalnom životu iznad teritorija. Obgrlivši levim krilom Otadžbinsku upravu (SRS) a desnim Sveti sinod (SPC), tercira kao sa trpeze na Kneževoj večeri: *Ko ne prekine diplomatske odnose sa svakom alom i vranom koja* (pošto se nazobala šake zobi i pirinča) *pri-*

*zna nezavisnost Kosova, od ruke mu ne išla privatizacija NIS-a i EPS-a, nijedan tajkun u penđer mu ne pogledao, opozicijom kako dok mu je kolena...* I DS, pobednik bez vlasti, odmah je na žeravici. Medijski magovi kalkulišu: *kako prdnuti i stisnuti* - biti na braniku nacional-patriotske šlep službe, a u isto vreme biti korifej modernizacije i lider ekonomske obnove društva? I predsednik Tadić, ta softna politička gromada, nađe se u čudu: koaliciona kohabitacija što se ne uspostavlja (do Sudnjega dana) ili separacija i novi izbori (od sutra), a sutra je novi dan *kad se budim nasmejan...*

Drugo, zato što održava najstariji dnevni list u velikodržavnim vodama. Tako prva postava balkanskog najstarijeg (Matijin zet & The Matija; Đo.Vuk. & Slo.Ant.; Nemanja Kusturica & Lj. Smajlović; u rezervi čuč Reljić, u generalštabu Tijanić sprema prijemni ispit; u izvidnici Olja Beć, direktoruje u advertajzing firmi Ajdols & friends; na klupi su članovi Programskog saveta RTS-a De.Mihajlo. i Al.Vuč.) lobotomizuje Srbiju.

Treće, stoga što se uveliko bježe odsutni boj za odbranu onoga što je so i duša srpstva - za očuvanje Kosova. Razlog što je g. Vukadinović skinuo akademsku togu i nepristrasni pristup leži u „elementarnom patriotizmu“. Treba u meri svog kolumnističkog umeća pomoći realizaciju ultimativnog nacionalnog cilja:

Srbija mora i teritorijalno, ne samo simbolički, zadržati svoju dušu unutar životodajnih uzala svoga državnog tela. Ako duša odlebdji, ostaje prazna ljuštura unutar koje će pusto odjekivati kosmičko izgnanstvo našeg kolektivnog bića. Kolumnista opominje na konsenzualno jedinstvo cilja, na snopovski tvrd nastup ka zlomislećim nam moćnicima, na bezuslovnost vere u očuvanje svoje svetinje i svoga nasleđa. Zauzvrat nudi jedino inadžijsko okretanje leđa stvarnosti ako događaji krenu po zlu, te po koju kletvu za drznike spolja a permanentnu, ako treba i milenijumsku, nacionalnu mobilizaciju iznutra za povratak otetog.

Kad nerealni politički cilj postane opsesija, izbegavanje stvarnosti politika a neodgovornost zamena za kritičko mišljenje, nije čudno da prisustvujemo preobražaju analitičara u ideologa i učenog čoveka u pamfletistu. Već su kaparisane slobodne stolice kraj Koste Čavoškog i drugih preobraćenika koji su (neko pre, neko kasnije) dokonali kako su u savremenom svetu nacija i država jedino što je važno a standardi civilizacije i demokratije šarena laža ili egzotično voće koje ne uspeva na našem tlu. Dokonali su i to da kad sila caruje - um treba da valja nacionalističke klade i postavili sebi zadatak da se mora istrajati na putu pravednika, u ime nauke, istine i slobode, pa makar propao svet (a i Srbija s njim, kao kužno ogledno dobro i uvertira) ■

# VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Tomislav Marković

## SVETA VODICA VODICA

Njihova preosveštenstva,  
visoki oficiri Srpske  
Pravoslavne Službe Antilopije,  
Ananasije, Arterije,  
Rigorozije, Žbirinej, Lakomije i  
Minaret; iz zbirke *Mali trebnik*  
- veliki pogrebnik, ciklus  
*Etnička čistoća je pola zdravlja*

Kad osveštam fabriku duvana  
Tad bezbožnik hvata se za glavu.  
Cigareta sad je bezopasna  
- Nek' se puši u Božiju slavu!

Nikotin je trov'o plućna krila,  
Grlo, jednjak i organe druge  
Dok ga voda nije poškopila  
- Sad nam zdravlje izvire iz pljuge.

U rukama svakog Škorpiona  
Osveštani hekler nek' se blista.  
Sveti metak ubiće i slona,  
A nekmoli poturica trista.

Krvav bodež corpus je delicti  
Dok ne uđe u mistično telo.  
U crkvi ga Duh Sveti pročisti,  
Relikvijom postane zacelo.

Tajkun gradi što mu srcu drago:  
Javnu kuću, zamak, kockarnicu.  
Moj je zanat da njegovo blago  
Uvedem u svetu zajednicu.

Klijent zove, na obred pohitam,  
Za poreklo novca ni ne pitam.  
„Otkud pare?“ - ja ne lupam glavu  
- Mušterija uvek je u pravu!

Pare može dobro da očisti  
Samo sveta vodica vodica.  
Teško onom ko „vanish“ koristi,  
Nek' se skrrije od Božijeg lica!

Sveštenike ne upita niko  
Šta iz duše osveštati žele  
A svaki bi jedno isto rek'o:  
Osveštati želim zlatno tele ■

## DALEKO JE SUNCE OD VEŠ MAŠINE

Prao je biografiju veliki pisac  
svakoga dana, bez prestanka,  
pa mu je ugled rastao, rastao,  
a koža na „Obrazu“ postala tanka.  
- Da li mu verujete?

Zlobnici su stalno vikali „dosta!“  
al' moć bez strepnje on je hteo.  
Prao je biografiju svakoga dana,  
pa se odjednom razboleo.  
- Da li mu verujete?

Došao doktor veselih nauka, pa kaže:  
- Tako mi grešnika, otpadnika i vere,  
biografija je kriva  
- zabranjujem mu da je pere!  
- Da li mu verujete?



A šta ako je i on  
probušen

KONKURS

### Literarna sekcija tehničke Vlade Srbije

raspisuje prvi tradicionalni

## KONKURS

### za najbolji prozni i poetski rukopis na temu „Kosovski mit, ili Čekajući veto“

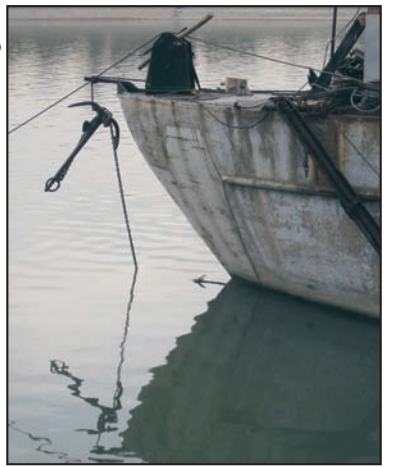
Pravo učešća na konkursu imaju književni poletarci (sa obaveznom blagoslovom Beogradskog književnog klana), ali i stari vukovi, pogotovo oni kojima je vučji jezik maternji. Po prvi put u istoriji literarnih konkursa pravo učešća imaju i fizički mrtvi pisci, zahvaljujući Vaskršnjem dekretu Vlade u kome stoji da „Srbi žive zajedno sa mrtvima, jer nema mrtvih u večnom Danu večno-praroditeljskog sveta“.

Među proznim rukopisima prednost će imati oni koji su izrazito apolitični i plediraju na direktan ulazak u srpski književni kanon. Visoko će se kotirati pisci koji ostvaruju dominaciju mašte i začaravaju svojim pripovedanjem. Bitno je da pisci učine jasan otklon od velikog romanesknog promašaja „Plan za Kosovo“ Martija Misterije Ahtisarija, koji nepodnošljivo zaudara na dokumentarističku prozu i miljama je daleko od uzvišenog ideala etnički čiste književnosti.

Pesnički rukopisi moraju biti napisani u epskom desetercu i sadržati obavezne elemente: kondir vina, šenicu bjelicu, brata od zakletve i druge gadosti, bojno koplje u erektivnom stanju, kosovske božure i francuske bonžure, ravno polje (E2 - E4), časna krsta i slobodu blatnu. Prednost će imati pesnici skloni pojanju i srodnim horskim delatnostima. Poezija mora imati naglašenu mortodoksnu dimenziju koja izražava osnovne dogmate travoslavnog nogslovlja (ili bar đogoslovlja).

Rukopise prispale na konkurs ocenjivaće stručni žiri koji će biti odabran metodom slučajnog uzorka iz Bulevara zvezda. Nagrađene rukopise objaviće izdavačka kuća „Bačuška&matuška“, a zatim će biti predati Beogradskom književnom klanu na dalju obradu (kritičko vrednovanje, lobiranje, dodeljivanje ključnih književnih nagrada, zakupljivanje mesta u istoriji srpske književnosti itd).

Varalica grize



## BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

## RISTIĆ, LJUBIŠA

RISTIĆ, Ljubiša Ljuša (1947), glumac, režiser, levičar, desničar, kulturni terorista, intimus Mirjane Marković, predsednik JUL-a. Na pozorišnu scenu je stupio kao režiser 1971. Njegovi počeci se vezuju za Atelje 212 i JDP. Kako sam kaže, profesionalno se razvijao se pod uticajem umetnosti FLUXUS-a, pop arta i happeninga. Bio je urednik *Studenta* i *Vidika*. Glavni umetnički kredo u radu bio mu je „eklektika kao jedina estetika“ i „politika kao tema a ne kao cilj pozorišta“, što je izvrsno demonstrirao u svojim političkim performansima tokom devedesetih. Proslavio sa postavkom drama *Oslobođenje Skoplja* Dušana Jovanovića. Bio je, kako sam priznaje, iskreni titoista za vreme i posle Tita. Potom slobista, pa julovac. U javnim nastupima je voleo da ponavlja epski katalog svojih uzora i učitelja među koje je kao najvažnijeg ubrajao Miroslava Krležu. Sa Rašom Popovim i Petrom Đurićem osnovao je umetnički pokret Novi barok. Režirao je širom stare Jugoslavije (preteča je gastarbajterskog talasa u Sloveniji), kao i u SAD. Jedan je od osnivača KPGT-a (Zagreb, 1977) i upravnik pozorišta u Subotici od 1985. do 1995. Pošto je potpuno devastirao subotičko pozorište, prešao je u Beograd, gde je uz snažnu političku logistiku pokrenuo pozorište u Sečeranima - *pozorišni raj* sa bazenom. Kao zagovornik teze da se „jugoslovenski kulturni prostor ne prostire po teritoriji nego u vremenu“, Ristić se priklonio *libertinskim* i *multikulturalnim* idejama Mirjane Marković koja ga je postavila za predsednika JUL-a. Ostao je poznat po tome što je studentske demonstracije 1996/97. kao i potonji pokret Otpor okarakterisao kao profašističke. Bio je veoma tolerantan prema Šešelju, dok je u Zoranu Đinđiću video velikog zagađivača političkog života u Srbiji. Za Miloševićev pad krivio je prevremeno raspisane predsedničke izbore kao i lošu procenu stanja u policiji. Nadahnuto je predviđao šetanje NATO generala po Srbiji. Poslednjih godina je režirao Handkea, Suzan Zontag i Njogoša. Tokom 2000. godine je pokušao da po drugi put uzurpira prava na adaptaciju Kišove *Grobnice za Borisa Davidovića*, što je 1981. godine već učinio (*Misa u a-molu*), kada je i sam Kiš morao da reaguje. Danas na Ljušinih KPGT daskama nastupaju Marko Bulat i ostale estradne zvezde ■

www.kosmoplovci.net

## BLOK BR. V

